

โครงการวิจัยและพัฒนาหอยเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน

การศึกษานี้มุ่งเน้นการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตหอยตัดหน่อและเพิ่มผลผลิตและคุณภาพหอยใช้เส้น ตลอดจนการสนับสนุนทักษะเกษตรกรในการแปรรูปหอยให้มีคุณภาพ มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ ใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า โดยมีขั้นตอนการผลิตและแปรรูปที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการคัดเลือกพันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ วิธีการเกษตรกรรมการปลูกหอยเพื่อเพิ่มผลผลิต การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และแปรรูปหอยที่เหมาะสม ซึ่งสรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. การสำรวจและรวบรวมชนิดหอยในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ พบหอย 5 ชนิด บางแดงใน พบหอย 5 ชนิด และแปลงรวบรวมหอยพันธุ์พื้นเมืองของโครงการอนุรักษ์ พันธุ์ และส่งเสริมการปลูกหอยและไม้ ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดน่าน พบหอย 8 ชนิด

2. การศึกษาวิธีการปลูกและการจัดการที่เหมาะสมสำหรับหอยตัดหน่อ โดยนิยมปลูกในพื้นที่โล่งแจ้ง และไม่ต้องมีต้นไม้บังอาศัย ระยะปลูกของหอยฝาดและหอยหนามขาวที่ให้ผลตอบแทนและมีแนวโน้มในการแตกหน่อสูงสุด คือ 0.75×1.5 เมตร แต่ต้องมีการตัดแต่งใบและยอดหอยอยู่เสมอ โดยการตัดสาย 2-3 ลำ/กอ

3. การศึกษาการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มคุณภาพเส้นหอย พบว่า การเก็บรักษาหอยหลังจากการเก็บเกี่ยว ได้แก่ การผึ่งแดด ล้างและขัดด้วยทรายขาวกับเปลือกมะพร้าว จากนั้นอบด้วยซิลเวอร์ - ไดออกไซด์ และต้มในน้ำมันดีเซลผสมน้ำมันมะพร้าว

4. การศึกษาและวิเคราะห์การผลิตและการตลาดของหอย ประกอบด้วย

4.1 การสำรวจและวิเคราะห์ระบบตลาดหอยจากคนกลางทางการตลาดในระดับต่างๆ พบว่า พ่อค้า/แม่ค้าคนกลาง มีความต้องการหอยเพื่อนำไปจำหน่ายในลักษณะที่แตกต่างกัน รวมทั้งลักษณะการซื้อก็ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการรับซื้อ ส่วนใหญ่มีความต้องการรับซื้อหอยตัดหน่อและไม่จำกัดปริมาณ

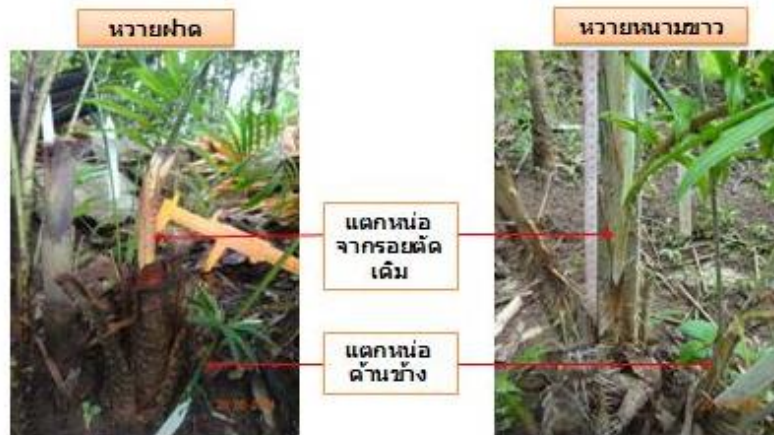
4.2 การค้าหอย จากข้อมูลการค้าหอยสำหรับถักสาน ปริมาณและมูลค่าการส่งออกหอยของไทยมีเพียงเล็กน้อย โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2556 มีปริมาณการส่งออกหอยสำหรับถักสานน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณการนำเข้า ส่วนตลาดส่งออกหอยสำหรับถักสานที่สำคัญของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ สิงคโปร์ แคนาดาและสหรัฐอเมริกา

4.3 การแปรรูปหอย หอยมีการนำมาใช้ประโยชน์ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ หอยตัดหน่อ ใช้ยอดหอยสำหรับนำมาประกอบอาหาร แปรรูปเป็นยอดหอยในน้ำเกลือและยอดหอยอบแห้ง และหอยใช้เส้น/ลำหอย นำมาใช้ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะขยายพันธุ์หอยที่เหมาะสมให้กับเกษตรกรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง

2. นำเสนอผลงานวิจัยในการสัมมนางานวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวงและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ในวันที่ 3 กันยายน 2557 ณ อุทยานหลวงราชพฤกษ์ ตำบลแม่เหียะ อำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ภาพแสดงลักษณะการแตกหน่อของหวายผ่าคและหวายหนามขาว (2 เดือนหลังตัดสาย)

ภาพแสดงเฟอร์นิเจอร์จากหวาย บ้านสะปัน อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน